

Structural Model of Loneliness based on Object Relationships and the Quality of Parent-Child Relationship in Individuals with Borderline Personality Orientation: The Mediating Role of Narcissism

Seyed Ali Abyar Hosseini¹, Nader Monirpour*², Hassan Mirzahosseini³

¹Ph.D. Student of general psychology, Department of psychology, Qom Branch Islamic Azad University, Qom, Iran.

²Associate Professor, Department of psychology, Qom Branch Islamic Azad University, Qom, Iran.

³Associate Professor, Department of psychology, Qom Branch Islamic Azad University, Qom, Iran.

Article History

Received: 2022/03/31

Revised: 2022/07/25

Accepted: 2022/08/16

Available online: 2022/08/16

Article Type: Research Article

Keywords: loneliness, quality of parent-child relationships, object relationships, narcissism, borderline personality.

Corresponding Author*:

Nader Monirpour received his PhD in Health Psychology from the University of Tehran.

Associate Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Qom Branch.

Postal code: 3749113191

ORCID: 0000-0002-9889-5126

E-mail: Monirpour@qom-iau.ac.ir

Dor:

<http://dorl.net/dor/20,1001,1,20081243,1399,15,2,7,0>

ABSTRACT

The aim of the present study was to explain the fit of the structural model of loneliness based on the quality of parent-child communication and object relationships with the mediation of narcissism in people with borderline personality tendencies. In this descriptive-correlational study, 556 people who referred to counseling centers and psychological services in Qom city in the period of 9 months from July to March 2019 with borderline personality tendencies were selected by purposive sampling and the loneliness questionnaires of Asher et al. (1984), scale Children's attitude towards their parents were completed by Hudson and Rapi (2001), Margolis and Thomas (1980) narcissism scale, Bell's object Relations Questionnaire (1995) and Kernberg and Clarkin's (1995) Personality Organization Questionnaire. Structural equation modeling was used to analyze the data and check the assumed research model. The results showed that the structural model of loneliness based on the quality of parent-child relationships, object relationships with the mediation of narcissism has a favorable fit ($df / 2 = 4.82$, CFI = 0.950, GFI = 0.962, AGFI = 0.916 And RMSEA = 0.084) And it indicated that the quality of parent-child relationships, object relationships and narcissism explain 64% of the variance of loneliness in people with borderline personality tendencies. It seems that the feeling of loneliness can be explained based on the intrapersonal component of the primary object relationships and the interpersonal component of the quality of communication with parents, both directly and through the mediation of narcissism.

Citation: Abyar Hosseini, S. A., Monirpour, N., Mirzahosseini, H. (1399/2020, 2021). Structural Model of Loneliness based on Object Relationships and the Quality of Parent-Child Relationship in Individuals with Borderline Personality Orientation: The Mediating Role of Narcissism, 15 (2). 119-132,

Dor: <http://dorl.net/dor/20,1001,1,20081243,1399,15,2,7,0>

مدل ساختاری احساس تنهایی بر اساس روابط موضوعی و کیفیت ارتباط والد- کودک در افراد با گرایش شخصیت مرزی: نقش میانجی خودشیفتگی

سیدعلی آبیاری حسینی^۱، نادر منیرپور*^۲، حسن میرزا حسینی^۳

^۱دانشجوی دکتری روان شناسی عمومی، دانشکده هی علوم انسانی، گروه روان شناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

^۲دانشیار گروه روان شناسی، دانشکده ی علوم انسانی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

^۳استادیار گروه روان شناسی، دانشکده ی علوم انسانی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

اطلاعات مقاله

چکیده

دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۱۲

اصلاح نهایی: ۱۴۰۱/۰۵/۰۳

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

انتشار آنلاین: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

کلیدواژه‌ها: احساس تنهایی، کیفیت روابط والد- کودک، روابط موضوعی، خودشیفتگی، شخصیت مرزی

نویسنده‌ی مسئول*:

نادر منیرپور دکتری روان شناسی سلامت از دانشگاه تهران
دانشیار گروه روان شناسی دانشگاه آزاد اسلامی قم، ایران

کد پستی: ۳۷۴۹۱۱۳۱۹۱

ارکید: ۵۱۲۶-۹۸۸۹-۰۰۲-۰۰۰۰-۰۰۰۰

پست الکترونیکی:

Monirpoor@qom-iau.ac.ir

هدف مطالعه حاضر تبیین برازش مدل ساختاری احساس تنهایی بر اساس کیفیت ارتباط والد- کودک و روابط موضوعی با میانجی‌گری خودشیفتگی در افراد با گرایش شخصیت مرزی بود. در این مطالعه توصیفی- همبستگی ۵۵۶ نفر از مراجعه‌کنندگان به مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی شهر قم در بازه‌ی زمانی ۹ ماه، از تیرماه تا اسفندماه ۱۳۹۹ با گرایش شخصیت مرزی به شیوه‌ی نمونه‌گیری هدف‌مند انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های احساس تنهایی آشر، هیمل و رنشاو^۱ (۱۹۸۴)، مقیاس نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر هادسون و رای^۲ (۲۰۰۱)، مقیاس خودشیفتگی مارگولیس و توماس^۳ (۱۹۸۰)، پرسش‌نامه‌ی روابط موضوعی بل^۴ (۱۹۹۵) و پرسش‌نامه‌ی سازمان شخصیت کرنبرگ و کلارکین^۵ (۱۹۹۵) را تکمیل کردند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی مدل مفروض پژوهش از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد مدل ساختاری احساس تنهایی بر اساس کیفیت روابط والد- کودک، روابط موضوعی با میانجی‌گری خودشیفتگی از برازش مطلوب برخوردار است ($\chi^2/df = 4/82$ ، $CFI = 0/950$ ، $RMSEA = 0/084$ و $AGFI = 0/916$ ، $GFI = 0/962$) و بیان‌گر این بود که کیفیت روابط والد- کودک، روابط موضوعی و خودشیفتگی ۶۴ درصد از واریانس احساس تنهایی را در افراد با گرایش شخصیت مرزی تبیین می‌کند. بنابراین به نظر می‌رسد، احساس تنهایی بر اساس مؤلفه‌ی درون‌فردی روابط موضوعی اولیه و مؤلفه‌ی بین‌فردی کیفیت ارتباط با والدین هم به طور مستقیم و هم با میانجی‌گری خودشیفتگی قابل تبیین است.

¹ Asher, Hymel & Renshaw

² Hudson & Rapee

³ Margolis-Thomas Measure of Narcissism

⁴ Bell

⁵ Kernberg & Clarkin

مقدمه

که از طریق آن‌ها می‌توان میزان آسیب‌پذیری شخصیت را تشخیص داد (کرنبرگ و یومانز^{۱۳}، ۲۰۱۳). اگرچه افراد با ساخت شخصیت خودشیفته، از آزمون‌گری واقعیت خوبی برخوردارند، اما از سردگمی هویت رنج برده و از دفاع‌های نخستین استفاده می‌کنند (ارلینگز و همکاران^{۱۴}، ۲۰۱۰).

مطالعات پیرامون رابطه‌ی بین خودشیفتگی با احساس تنهایی حاکی از آن است که افرادی با سطح بالایی از خودشیفتگی متخاصم بوده و از حمایت اجتماعی کم‌تری برخوردارند و در نتیجه احساس تنهایی بیشتری را تجربه می‌کنند (گاسیوروسکا، سیوچ و زموجتل-پیوترواسک^{۱۵}، ۲۰۲۱). کارتر و داگلاس^{۱۶} (۲۰۱۸) بر اساس مطالعه‌ی خود نتیجه گرفتند، خودشیفتگی به طور قابل توجهی سطح تنهایی ادراک شده را پیش‌بینی می‌کند. سبک فرزندپروری و شیوه‌ی تعاملات افراد در درون خانواده در شکل‌گیری اختلالات روانی تأثیر بسزایی دارد. نتایج تحقیقات زیادی بر ارتباط بین اختلالات شخصیت و شیوه‌ی ارتباط والد-کودک تأکید دارند (لالیک، چو، برون و آلام^{۱۷}، ۲۰۱۳) و حاکی از نقش روابط درون خانواده و مرزهای نامناسب بین والد-فرزند در شکل‌گیری یا تشدید صفات مرزی بوده‌اند (ونوردن، کالپکسی و شارپ^{۱۸}، ۲۰۱۷). رابطه‌ی والد-کودک نخستین معرف دنیای ارتباطات کودک است و کیفیت آن در ایجاد امنیت و عشق نقش اساسی دارد و شامل ترکیبی از رفتارها، احساسات و انتظاراتی است که در رابطه‌ی بین والدین و فرزند درونی می‌شود (کارنس - هالت^{۱۹}، ۲۰۱۲). مطالعات پیرامون نقش ارتباط والد-کودک در احساس تنهایی حاکی از ارتباط مثبت کودک-والد با کاهش افسردگی است (گیو و همکاران^{۲۰}، ۲۰۱۵). نتیجه‌ی مطالعه‌ی ای و آرشات^{۲۱} (۲۰۱۷) حاکی از آن است که تعامل مثبت کودک-پدر و کودک-مادر با افسردگی نوجوانان رابطه‌ی منفی دارد. نتیجه‌ی مطالعه‌ی کلاترهرمرزی و کانی سانانی (۲۰۱۵) نشان می‌دهد، بین نگرش نوجوان به پدر و احساس تنهایی رابطه‌ی مثبت معنی‌دار وجود دارد و هر چه نگرش نوجوان نسبت به پدر منفی‌تر باشد، احساس تنهایی بیشتری تجربه می‌شود. صرامی فروشانی و رضایی جمالویی (۲۰۱۹/۱۳۹۸) بر اساس مطالعه‌ی خود گزارش کردند، بین روابط والد-فرزند و احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی رابطه وجود دارد. پژوهش رنجگر، شفیع‌آبادی و شریعتمداری (۲۰۱۹/۱۳۹۸) بر تأثیر

اختلال شخصیت مرزی^۱ الگوی نافذ و فراگیری از بی‌ثباتی در روابط بین‌فردی، خودپنداره، احساسات و هیجانات و نیز رفتارهای آشکار تکانشی است که از اوایل بزرگسالی شروع می‌شود (سادوک، بنجامین؛ سادوک، ویرجینیا؛ رایز، پدرو^۲، ۲۰۲۱). این اختلال همبودی بالایی با سایر بیماری‌های روانی دارد (شن، هو و هو^۳، ۲۰۱۷) یکی از ویژگی‌های افراد با اختلال شخصیت مرزی، عدم تحمل تنهایی، ناامیدی و حساسیت به طرد است (وردی و گرینبر^۴، ۲۰۱۹)؛ سامرفیلد و شیکوری^۵ (۲۰۲۰). این افراد در روابط بین‌فردی بسیار متوقع هستند و به همین سبب بیشتر از سایرین در معرض تجربه‌ی ناامیدی هیجانی بوده و در مواجهه با طرد یا فقدان و یا در مقابل سرزنش‌ها یا انتقادهای دیگران آسیب‌پذیری بیشتری دارند (رضایی، قاری، اکرمی، ۲۰۲۰/۱۳۹۹). در نتیجه‌ی عدم پاسخ سایرین به توقعات این افراد، احساس طردشدگی و تجربه‌های مکرر احساس تنهایی^۶ شکل می‌گیرد.

احساس تنهایی حالتی ناخوشایند است که از تفاوت بین روابط بین فردی که افراد خواهان آن هستند و روابطی که با دیگران در شرایط واقعی دارند، نشأت می‌گیرد (هالت - لانستد، باکر، هریس و استیفان^۷؛ ۲۰۱۵). در واقع احساس تنهایی زمانی به وجود می‌آید که در روابط فعلی و روابطی که فرد تمایل به داشتن آن دارد، فاصله وجود داشته باشد (جانگ - گیرولد، وان - تیلبرگ و فریدمن^۸، ۲۰۱۶). در سبب‌شناسی شخصیت مرزی، از جمله نظریه‌های برگرفته از دیدگاه روان‌تحلیلی، دیدگاه روابط موضوعی کرنبرگ^۹ (۲۰۰۶) است که تأکید دارد تجارب ناخوشایند دوران کودکی موجب درونی شدن مخدوش‌بازنمایی‌های موضوع (دیگران مهم) می‌شود. این روابط موضوعی مخدوش، سبب پدیدآیی من شکنده در فرد می‌شود که از جمله ویژگی‌های اصلی شخصیت مرزی است (زارعی رحمانیان، معازدیان و جهان، ۲۰۲۰/۱۳۹۹). یکی از اختلالات شخصیتی بر اساس مدل کرنبرگ که ریشه در سازمان شخصیت دارد، اختلال شخصیت خودشیفته است. سازمان شخصیت شامل ساختارهایی از قبیل آزمون‌گری واقعیت^{۱۰}، یکپارچگی هویت^{۱۱} و مکانیزم‌های دفاعی^{۱۲} است

¹³ - Kernberg & Yeomans

¹⁴ - Eurelings– Bontekoe, Luyten, IJssennagger, van Vreeswijk & Koelen

¹⁵ Gasiorowska, Sioch & Żemojtel-Piotrowska

¹⁶ Carter & Douglass

¹⁷ Laulik, Browne & Allam

¹⁸ Vanwoerden, Kalpakci & Sharp

¹⁹ Carnes-Holt

²⁰ Guo, Ren, Wang, Qu, Zhou, Ran & Hu

²¹ Ee & Arshat

1 - borderline

2 - Sadock, Sadock, Raiz & Pedro

3 - Shen, Hu & Hu

4 - Vardy & Grenyer.

5 - Sommerfeld & Shechory Bitton

6 - Loneliness

7 - Holt– Lunstad, Smith, Baker, Harris & Stephenson

8 - Jong– Gierveld, Van Tilburg & Friedman

9 - Kernberg

10 - Reality testing

11 - Identity integration

12 - Defense mechanisms

کیفیت ارتباط والد-کودک و روابط موضوعی با میانجی‌گری خودشیفتگی در افراد با گرایش شخصیت مرزی انجام شد.

روش پژوهش

روش مطالعه‌ی حاضر توصیفی است که به روش همبستگی انجام شد. شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۵۵۶ نفر بودند و جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل تمامی افراد با گرایش شخصیت مرزی بود که در بازه‌ی زمانی ۹ ماه، از تیرماه تا اسفندماه ۱۳۹۹ به مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی شهر قم مراجعه کرده بودند. انتخاب شرکت‌کنندگان، هدف‌مند و بر اساس تشخیص اولیه‌ی روان‌شناس بالینی و با توجه به ملاک‌های: نمره‌ی بالاتر از میانه‌ی ۱۱۱ در پرسش‌نامه‌ی سازمان شخصیت، دامنه‌ی سنی ۲۰ تا ۴۵ سال، عدم ابتلا به بیماری جسمانی شدید و اختلال روان‌شناختی دیگر صورت گرفت. با توجه به تعداد گویه‌های پرسش‌نامه‌های مورد استفاده (۱۸۰ گویه) در این پژوهش، برآورد حجم شرکت‌کنندگان براساس سه برابر تعداد گویه‌ها تعیین شد. اگر چه برای تعیین حجم نمونه، پیشنهادهای متفاوتی از قبیل پنج برابر، ده برابر، بیست برابر گویه‌ها وجود دارد، اما با توجه به تعداد گویه‌ها، سه برابر کردن مناسب بود چرا که نتایج نرمال است. بر این اساس با کسب رضایت از افراد شرکت‌کننده، تعداد ۵۵۶ نفر به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند.

ابزارهای سنجش

پرسش‌نامه‌ی احساس تنهایی^۴: پرسش‌نامه‌ی احساس تنهایی به وسیله‌ی آشر و همکاران (۱۹۸۴) ساخته شده و دارای ۲۴ سؤال است که ۸ سؤال آن انحرافی است، بنابراین سؤال‌های اصلی مقیاس ۱۶ سؤال است. این مقیاس، دو مؤلفه‌ی احساس تنهایی عاطفی و احساس تنهایی اجتماعی را می‌سنجد. پژوهش‌های انجام شده با این مقیاس حکایت از روایی و اعتبار مناسب مقیاس دارد. به‌عنوان مثال پایایی این مقیاس در پژوهش ولیمالای^۵ (۲۰۱۰/۱۳۸۹) ۰/۸۸ به دست آمد. در پژوهشی که چاری و خیر در ایران با هدف بررسی روایی و اعتبار مقیاس احساس تنهایی ۴۴ ماده‌ای آشر، هیمل و رنشاو به روی ۳۶۹ دانش‌آموز (۱۸۶ دختر و ۱۸۳ پسر) مقطع راهنمایی تحصیلی انجام دادند، به این نتیجه دست یافتند که مقیاس مورد بحث از روایی و اعتبار قابل قبولی برخوردار است (چاری، خیر، ۲۰۰۲/۱۳۸۱). همسانی درونی مقیاس در

آموزش گروهی مبتنی بر روابط والد-کودک به مادران بر کاهش احساس تنهایی دختران کم‌شنا اشاره دارد. همچنین پژوهش آیهان و بیازیت^۱ (۲۰۲۱) نشان داد نمرات بی‌توجهی والدین با نمرات مقیاس تنهایی رابطه‌ی مستقیم و با نمرات عزت نفس آن‌ها رابطه‌ی منفی دارد. دادگر و منیرپور (۲۰۲۰/۱۳۹۹) در یک مدل ساختاری رابطه‌ی افسردگی را بر اساس روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی بررسی کردند که نتایج تحلیل مسیر و برازش مدل نشان داد عامل دل‌بستگی ناایمن مهم‌ترین تبیین‌کننده‌ی افسردگی و مکانیسم‌های ناپخته‌ی دفاعی است.

(پیینگ، داویس، اودانوان و پال^۲، ۲۰۱۵) در مطالعه‌ی نشان دادند که روابط موضوعی اولیه، علاوه بر تأثیر مستقیم، از طریق نقص در شفقت به خود، فرد را مستعد افسردگی می‌کند. (صادق‌زاده، خرمایی، اسفندیاری، ۲۰۲۰/۱۳۹۹) در مطالعه‌ی با عنوان واکوی مدلی برای تبیین احساس تنهایی دانشجویان دختر و پسر بر اساس صفات سه‌گانه‌های تاریک شخصیت، نشان داد صفت خودشیفتگی با واسطه‌ی سبک عشق‌ورزی شیداگونه بر احساس تنهایی اثر دارد. ضابطی و جعفری در مطالعه‌ی خود نشان دادند طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه رابطه‌ی بین سبک‌های والدگری مقتدرانه و صفت‌های شخصیت خودشیفته را به صورت منفی و رابطه‌ی بین سبک‌های والدگری مستبدانه و صفت‌های شخصیت خودشیفته را به صورت مثبت میانجی‌گری می‌کند (ضابطی، جعفری، ۲۰۱۸/۱۳۹۷). (کالیگور، استرن^۳؛ ۲۰۲۰) در نتیجه‌ی پژوهش خود عنوان کردند در مدل مبتنی بر نظریه‌ی روابط موضوعی، نمودهای بزرگ‌منشانه و آسیب‌پذیر اختلال شخصیت خودشیفته، می‌توان بر تأثیر یک ساختار خودبزرگ‌منشانه در تنظیم سازمان شخصیت مرزی تأکید کرد.

(غلامی، بقولی، برزگر، کوروش‌نیا، ۲۰۲۰/۱۳۹۹) در مطالعه خود یک الگوی علی جهت تبیین اختلال شخصیت مرزی را دنبال کردند که نتایج نشان داد روابط موضوعی از طریق متغیرهای میانجی پرخاشگری، عزت نفس، خودشیفتگی مرضی و شرم از دیگران بر تشخیص اختلال شخصیت مرزی تأثیر دارند. مطالعات صورت گرفته، همبستگی هر یک از متغیرهای شخصیت مرزی، روابط موضوعی، رابطه‌ی والد-کودک، خودشیفتگی و احساس تنهایی را به شکل دوه‌دو نشان می‌دهند، اما هیچ یک متغیرهای پژوهش را در یک مدل ساختاری مورد ارزیابی قرار ندادند، بدین لحاظ پژوهش حاضر از تازگی برخوردار است. بر این اساس مطالعه حاضر با هدف تبیین برازش مدل ساختاری احساس تنهایی بر اساس

⁴- Student Loneliness Feeling Scale (S.L.F.S)

⁵- Vellymalay

¹- Ayhan & Beyazit

²- Pepping, Davis, O'Donovan & Pal

³- Caligor & Stern

کند. لازم به ذکر است که مقیاس خودشیفتگی مارگولیس و توماس (۱۹۸۰) برخلاف مقیاس‌های رایج‌تر همچون سیاه‌هی شخصیت خودشیفته که جدای از ابعاد ناسالم خودشیفتگی همچون احساس محق بودن و بهره‌کشی از دیگران است، برخی ابعاد سازگار خودشیفتگی از قبیل خودتحسین‌گری و اقتدار- رهبری را نیز می‌سنجد. در مطالعه‌ی قربانی و واتسن (۲۰۰۶/۱۳۸۵) همسانی درونی مقیاس در نمونه‌ی ایرانی و آمریکایی به ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۷ گزارش شد. تحلیل عامل اکتشافی مواد مقیاس نیز ۵ عامل، دفاع بین شخصی خودشیفته‌وار، بهره‌کشی خودشیفته‌وار، نمایش‌گری خودشیفته‌وار، سلطه‌گری خودشیفته‌وار و فریب‌کاری خودشیفته‌وار را در نمونه‌ی ایرانی نشان داد که عوامل به‌دست آمده در نمونه‌ی آمریکایی تفاوت داشت. در مطالعه‌ی قربانی و همکاران (۲۰۱۰/۱۳۸۹) نیز آلفای کروناخ مقیاس ۰/۷۰ گزارش شده است (قربانی و واتسن، ۲۰۰۶/۱۳۸۵). در مطالعه‌ی (سبزه‌آرای لنگرودی، سرافراز مهدی، قربانی، ۲۰۱۴/۱۳۹۳) نیز همسانی درونی مقیاس در نمونه‌ی ۵۰۲ دانشجوی ایرانی ۰/۶۱ به‌دست آمد. در مطالعه‌ی حاضر، پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کروناخ ۰/۶۸ به‌دست آمد. ۲ نمونه از گویه‌های مقیاس خودشیفتگی:

الف) وقتی برای انجام کاری همه‌ی تلاشم را می‌کنم اما شکست می‌خورم، دیگران باز هم تحسینم می‌کنند.

ب) وقتی برای انجام کاری همه‌ی تلاشم را می‌کنم اما شکست می‌خورم، مورد تحسین دیگران قرار نمی‌گیرم.

الف) معمولاً سعی می‌کنم مطمئن شوم که طرف مقابل بفهمد که من به او کمک کردم.

ب) دوست دارم به دیگران کمک کنم، حتی اگر ندانند که من به آن‌ها کمک کرده‌ام.

پرسش‌نامه‌ی سازمان شخصیت^۳: پرسش‌نامه سازمان شخصیت توسط کرنبرگ و کلارکین (۱۹۹۵) طراحی و اعتباریابی شده است. این پرسش‌نامه شامل ۳۷ گویه‌ی بسته، پاسخ بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت است. حداقل نمره در این پرسش‌نامه ۳۷، حداکثر نمره ۱۸۵ و نمره‌ی میانه‌ی آن ۱۱۱ است. پرسش‌نامه سه زیر مقیاس آزمون‌گری واقعیت، دفاع‌های روان‌شناختی نخستین و سردرگمی هویت از سازمان شخصیت را مورد سنجش قرار می‌دهد. در مدل کرنبرگ از سازمان شخصیت (۲۰۰۶)، حاصل جمع سه عامل دفاع‌های روان‌شناختی نخستین، سردرگمی هویت و آزمون‌گری واقعیت،

پژوهش رضایی و همکاران ۰/۸۱ به دست آمد (رضایی، صفایی، هاشمی، ۲۰۱۳/۱۳۹۲). در مطالعه‌ی حاضر، پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کروناخ برای احساس تنهایی عاطفی و اجتماعی به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۷۵ به‌دست آمد. ۲ نمونه از گویه‌های پرسش‌نامه‌ی تنهایی: من کسی را ندارم که با او درد و دل کنم. در همکاری با دیگران موفق هستم.

مقیاس نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر^۱: این مقیاس توسط هادسون و رایبی (۲۰۰۱) طراحی شده و نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر و میزان مشکلات فرزند با پدر و مادرش را تدوین می‌کند. هریک از مقیاس‌ها دارای ۲۵ سؤال و بر روی طیف ۷ نمره‌ای لیکرت قابل پاسخ‌گویی است. سؤالات پدر و مادر شبیه هم بوده و تنها کلمه‌ی پدر و مادر در مجموع مقیاس متفاوت است. اعتبار مقیاس نگرش فرزند به پدر دارای میانگین آلفای ۰/۹۵ و خطای استاندارد اندازه‌گیری ۴/۵۶ است. میانگین آلفای کروناخ نگرش فرزند به مادر ۰/۹۴ و خطای استاندارد اندازه‌گیری ۴/۵۷ است. همبستگی بازآزمایی بعد از یک هفته با ۰/۹۶ برای نگرش به پدر و ۰/۹۵ برای نگرش به مادر نشان می‌دهد که هر دو مقیاس از پایایی یا ثبات بالایی برخوردار است. روایی مقیاس‌ها از مقدار عالی برای گروه‌های شناخته شده برخوردار است، چراکه هر دو به‌طور معناداری کودکان مدعی مشکلات رابطه با والدین را از گروه فاقد آن تفکیک می‌کند. همچنین این مقیاس از روایی پیش‌بین خوبی برخوردار است، چراکه پاسخ فرزندان درباره‌ی مشکلات آن‌ها با والدین‌شان را به‌طور معناداری پیش‌بینی می‌کند (خانزاده، آهنگر قربانی، بهزادفر، سیدنوری، طاهر، ۲۰۲۰/۱۳۹۹). در مطالعه‌ی حاضر، پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کروناخ برای کیفیت ارتباط پدر- فرزند و مادر- فرزند به ترتیب ۰/۹۴ و ۰/۹۶ به‌دست آمد. ۲ نمونه از گویه‌های مقیاس نگرش فرزند به پدر و مادر: از پدرم متنفرم. پدرم خیلی با من مدارا می‌کند. از مادرم متنفرم. مادرم خیلی با من مدارا می‌کند.

مقیاس خودشیفتگی^۲: مقیاس خودشیفتگی به وسیله‌ی مارگولیس و توماس (۱۹۸۰) ساخته شده است که از ۲۴ ماده تشکیل شده و در هر ماده، پاسخ‌دهنده می‌بایست بین دو عبارت که یکی خودشیفته‌وار (برای مثال، به ظاهری آراسته داشتن در تمام مواقع اهمیت می‌دهم) و دیگری پاسخی غیرخودشیفته‌وار (برای مثال، برایم اهمیت ندارد که در تمام مواقع ظاهری آراسته داشته باشم) است، بایستی یک گزینه را انتخاب

^۳ - Personality organization Questionnaire

^۱ - Child's Attitude toward Father (C.A.F) and Mother (C.A.F)

^۲ - Margolis-Thomas Measure of Narcissism

بنابراین نباید به آن‌ها اعتماد کنیم. ۲- مدتی است در مورد مسائلی که من از آن‌ها بی‌اطلاع هستم، کسانی به من تذکراتی می‌دهند.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل همبستگی با نسخه‌ی ۲۲ نرم افزار SPSS و روش مدل‌یابی معادلات ساختاری ۲ (SEM) با نسخه ۲۴ نرم افزار AMOS انجام شد. یافته‌های توصیفی ویژگی‌های دموگرافیک نمونه‌ی مورد بررسی نشان داد بیشتر افراد نمونه کم‌تر از ۲۵ سال (۲۹٫۳ درصد) و بیشتر از ۳۵ سال (۲۹٫۹ درصد) سن داشتند، ۶۷٫۶ درصد آن‌ها زن بودند، از لحاظ تحصیلات ۶۳٫۵ درصد آن‌ها بالاتر از دیپلم داشتند و ۶۳٫۵ درصد آن‌ها متأهل بودند.

توصیف متغیرهای پژوهش

جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب آلفای کرونباخ روابط موضوعی (بی‌کفایتی اجتماعی، خود میان‌بینی، دلبستگی ناایمن و بیگانگی)، کیفیت ارتباط والد- فرزند (رابطه‌ی پدر- فرزند و رابطه‌ی مادر- فرزند)، شخصیت خودشیفته و احساس تنهایی (تنهایی عاطفی و تنهایی اجتماعی) را نشان می‌دهد.

بیان‌گر آسیب‌پذیری کلی شخصیت (شخصیت مرضی) و حاصل جمع نمرات دو بعد دفاع‌های روان‌شناختی نخستین و سردرگمی هویت، ملاک کلی شخصیت مرزی هستند. اعتبار و پایایی این پرسش‌نامه در ایران توسط آل بهبهانی و محمدی مشخص شده است (آل بهبهانی، محمدی، ۲۰۰۷/۱۳۸۶).

روایی همزمان سیاهه‌ی سازمان شخصیت از طریق اجرای همزمان پرسش‌نامه‌ی باس- پری و مقایسه‌ی عاطفه‌ی مثبت و منفی توسط هوک^۱ (۲۰۰۲) انجام شد که ضرایب همبستگی بین سیاهه‌ی سازمان شخصیت، خرده مقیاس‌های پرخاشگری جسمی، پرخاشگری کلامی، خشم و خصومت و مقیاس عاطفه‌ی مثبت و منفی به ترتیب ۰/۱۸، ۰/۳۹، ۰/۴۴، ۰/۲۱- و ۰/۴۰ به دست آمد (هوک، ۲۰۰۲/۱۳۸۱). در پژوهش منجم، منیریور، میرزاحسینی (۲۰۱۸/۱۳۹۷) پایایی آزمون به وسیله‌ی ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای دفاع‌های روان‌شناختی نخستین، سردرگمی هویت، آزمون گری واقعیت و شخصیت مرزی به ترتیب ۰/۵۸، ۰/۷۶، ۰/۷۰ و ۰/۸۳ گزارش شد. در مطالعه‌ی حاضر پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ برای بی‌کفایتی اجتماعی، خودمیان‌بینی، دلبستگی ناایمن و بیگانگی به ترتیب ۰/۶۴، ۰/۶۹، ۰/۶۷ و ۰/۶۱ به دست آمد. ۲ نمونه از گویه‌های پرسش‌نامه‌ی سازمان شخصیت: ۱- دیگران معمولاً برخلاف میل من رفتار کرده یا به من خیانت می‌کنند.

جدول ۱- میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب آلفای کرونباخ متغیرها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	آلفای کرونباخ
روابط موضوعی- بی کفایتی اجتماعی	۲/۹۴	۲/۰۳	۰/۶۴
روابط موضوعی- خود میان‌بینی	۴/۸۶	۲/۹۲	۰/۶۹
روابط موضوعی- دلبستگی ناایمن	۵/۰۷	۲/۲۸	۰/۶۷
روابط موضوعی- بیگانگی	۳/۹۶	۲/۴۱	۰/۶۱
کیفیت ارتباط پدر- فرزند	۵۳/۷۰	۱۳/۳۸	۰/۹۴
کیفیت ارتباط مادر- فرزند	۴۷/۸۶	۹/۴۰	۰/۹۶
شخصیت خودشیفته	۳۱/۳۹	۴/۵۴	۰/۶۸
احساس تنهایی- تنهایی عاطفی	۱۹/۶۱	۶/۰۱	۰/۷۸
احساس تنهایی- تنهایی اجتماعی	۱۴/۱۳	۴/۷۱	۰/۷۵

بیان‌گر آن است که پرسش‌نامه‌های به‌کار گرفته شده برای سنجش متغیرهای پژوهش حاضر از همسانی درونی قابل قبولی برخوردارند.

چنان‌چه در جدول شماره‌ی ۱ ملاحظه می‌شود، براساس ضرایب آلفای کرونباخ همه‌ی مؤلفه‌ها نزدیک به یا بالاتر از ۰/۷ است. این موضوع

² -Structural Equation Modeling

1 - Hoek

جدول ۲- ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق

متغیرهای تحقیق	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. روابط موضوعی- بی کفایتی اجتماعی	-								
۲. روابط موضوعی- خود میان بینی	۰/۴۷**	-							
۳. روابط موضوعی- دل بستگی نایمن	۰/۴۴**	۰/۴۸**	-						
۴. روابط موضوعی- بیگانگی	۰/۴۱**	۰/۴۶**	۰/۳۸**	-					
۵. کیفیت ارتباط پدر- فرزند	-۰/۰۲	۰/۱۰*	۰/۱۷**	۰/۲۰**	-				
۶. کیفیت ارتباط مادر- فرزند	۰/۰۷	۰/۱۸**	۰/۲۴**	۰/۱۶**	۰/۴۵**	-			
۷. شخصیت خودشیفته	۰/۴۲**	۰/۴۹**	۰/۳۳**	۰/۴۱**	۰/۲۲**	۰/۱۵**	-		
۸. احساس تنهایی- تنهایی عاطفی	۰/۴۰**	۰/۴۳**	۰/۲۴**	۰/۴۳**	۰/۲۶**	۰/۳۷**	۰/۵۶**	-	
۹. حساس تنهایی- تنهایی اجتماعی	۰/۲۹**	۰/۲۹**	۰/۲۰**	۰/۲۴**	۰/۱۸**	۰/۲۸**	۰/۴۰**	۰/۵۳**	-

* $P < 0.05$ و ** $P < 0.01$

پس از بررسی مفروضه‌های تحلیل از جمله هم خطی، نرمال بودن، یکسانی پراکندگی داده‌ها و کنترل مقادیر گم شده، مدل اندازه‌گیری مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. مؤلفه‌های چهارگانه روابط موضوعی (بی کفایتی اجتماعی، خود میان بینی، دل بستگی نایمن و بیگانگی) به همراه کیفیت ارتباط والد- فرزند و شخصیت خودشیفته به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ با هر دو مؤلفه‌ی احساس تنهایی (تنهایی عاطفی و تنهایی اجتماعی) همبسته‌اند. لازم به توضیح است با توجه به این که در پرسش‌نامه‌ی رابطه والد- فرزند نمرات بالاتر نشان دهنده‌ی مشکلات ارتباطی بالاتر است، بنابراین جهت رابطه بین مؤلفه‌های کیفیت ارتباط والد- فرزند با دیگر متغیرهای پژوهش منطقی و معقول است.

مدل اندازه‌گیری

جدول ۳ بارهای عاملی استاندارد و غیر استاندارد مربوط به نشان‌گرها در مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

جدول ۳- پارامترهای مدل اندازه‌گیری پژوهش در تحلیل عاملی تأییدی

متغیر مکنون- نشان‌گر	B	B	SE	T
احساس تنهایی- تنهایی عاطفی	۱	۰/۸۷۱		
احساس تنهایی- تنهایی اجتماعی	۰/۵۳۰	۰/۵۹۷	۰/۰۴۹	۱۰/۸۰**
روابط موضوعی- بی کفایتی اجتماعی	۱	۰/۷۲۲		
روابط موضوعی- دل بستگی نایمن	۰/۹۵۹	۰/۶۲۷	۰/۰۷۶	۱۲/۶۱**
روابط موضوعی- بیگانگی	۱/۱۰۰	۰/۶۶۹	۰/۰۸۲	۱۳/۴۲**
روابط موضوعی- خود میان بینی	۱/۴۴۵	۰/۷۲۹	۰/۱۰۱	۱۴/۲۴**
کیفیت ارتباط /مادر- فرزند	۱	۰/۸۰۷		
کیفیت ارتباط /پدر- فرزند	۰/۷۷۰	۰/۵۲۲	۰/۱۲۸	۶/۰۳**

** $P < 0.01$

چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری شده با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی و با استفاده از روش برآورد بیشینه‌ی احتمال^۱ مورد ارزیابی قرار گرفت. جدول ۴ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

نکته: بارهای عاملی استاندارد نشده مربوط به نشان‌گرهای احساس تنهایی عاطفی، بی کفایتی اجتماعی و کیفیت ارتباط /مادر- فرزند با عدد ۱ تثبیت شده، بنابراین خطای استاندارد و نسبت بحرانی آن‌ها محاسبه نشده است.

^۱ Maximum Likelihood

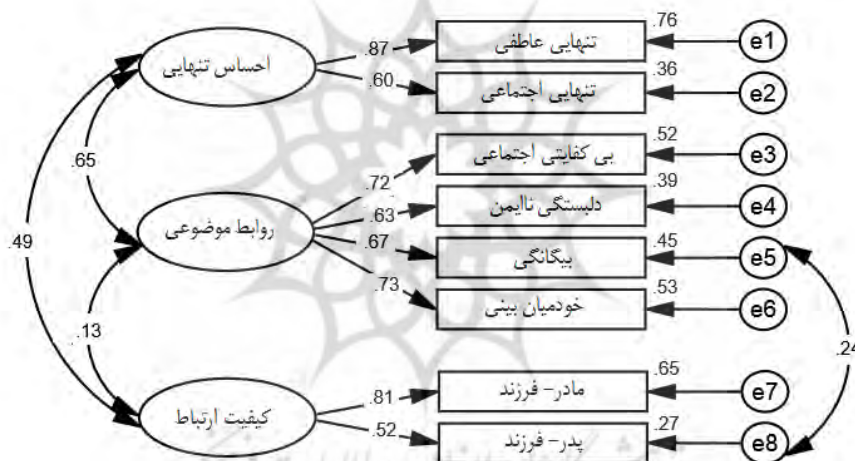
جدول ۴- شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری

شاخص‌های برازندگی	مدل اولیه	مدل اصلاح شده	نقطه برش ^۱
مجذور کای ^۲	۱۰۱/۳۲	۷۵/۸۴	-
درجه‌ی آزادی مدل	۱۷	۱۶	-
χ^2/df^3	۵/۹۶	۴/۷۴	کمتر از ۵
GFI ^۴	۰/۹۵۷	۰/۹۶۸	۰/۹۰ >
AGFI ^۵	۰/۹۰۳	۰/۹۲۳	۰/۸۵۰ >
CFI ^۶	۰/۹۳۳	۰/۹۵۲	۰/۹۰ >
RMSEA ^۷	۰/۰۹۶	۰/۰۸۳	۰/۰۸ <

$CFI = 0/952$ ، $GFI = 0/968$ ، $AGFI = 0/923$ و $RMSEA = 0/083$

شکل ۱ مدل اندازه‌گیری پژوهش و بارهای عاملی آن با استفاده از داده‌های استاندارد را نشان می‌دهد.

مدل اندازه‌گیری با ایجاد کوواریانس بین خطاهای دو نشان‌گر بیگانگی و ارتباط پدر- فرزند اصلاح و در نهایت شاخص‌های برازندگی حاصل شد که نشان داد مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری شده‌ی برازش نتیجه قابل قبول دارد ($\chi^2/df=4/74$).

شکل ۱- مدل اندازه‌گیری با استفاده از داده‌های استاندارد

مدل ساختاری

در مدل ساختاری این پژوهش، چنین فرض شده بود که در افراد با گرایش شخصیت مرزی کیفیت روابط والد- کودک و روابط موضوعی هم به صورت مستقیم و هم با میانجی‌گری خودشیفتگی، احساس تنهایی را پیش‌بینی می‌کند. مدل

ساختاری با استفاده از روش تحلیل مدلیابی معادلات ساختاری تحلیل شد که نتایج آن در جدول ۵ نشان داده شده است. همچنین جدول ۶ ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای را نشان می‌دهد.

⁵ Adjusted Goodness Fit Index

⁶ Comparative Fit Index

⁷ Root Mean Square Error of Approximation

^۱ نقاط برش براساس دیدگاه کلاین (۲۰۱۶)

² Chi-Square

³ normed chi-square

⁴ Goodness Fit Index

جدول ۵- شاخص‌های برازش مدل ساختاری

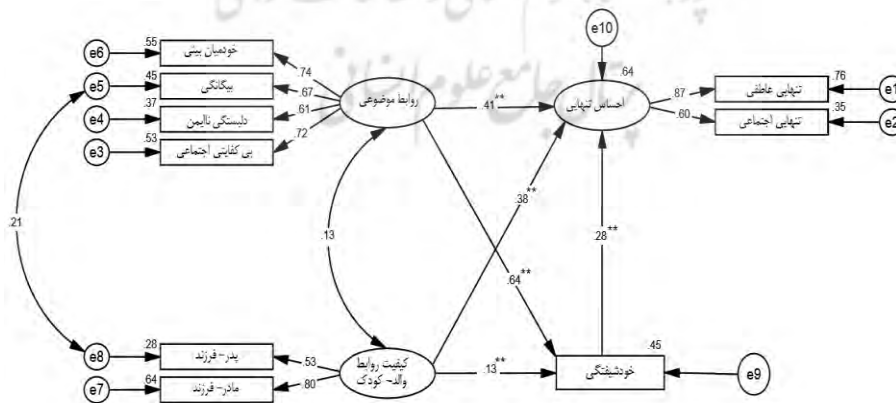
مدل ساختاری	شاخص‌های برازندگی
۱۰۱/۲۲	مجذور کای ^۱
۲۱	درجه آزادی مدل
۴/۸۲	χ^2/df^2
۰/۹۶۲	GFI ^۳
۰/۹۱۶	AGFI ^۴
۰/۹۵۰	CFI ^۵
۰/۰۸۴	RMSEA ^۶

چنان‌که جدول ۵ نشان می‌دهد، شاخص‌های برازندگی از برازش قابل قبول مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده حمایت می‌کنند ($\chi^2/df=4/82$ ، $CFI=0/950$ ، $GFI=0/962$ ، $AGFI=0/916$ و $RMSEA=0/084$). بدین

ترتیب مدل ساختاری احساس تنهایی بر اساس خودشیفتگی، روابط والد- کودک و روابط موضوعی در افراد با گرایش شخصیت مرزی از برازش مطلوب برخوردار است.

جدول ۶- ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل پژوهش

مسیرها	B	S.E	B	P
روابط موضوعی ← خودشیفتگی	۱/۸۱۱	۰/۱۳۷	۰/۶۴۵	۰/۰۰۱
کیفیت روابط والد/ فرزند ← خودشیفتگی	۰/۰۳۵	۰/۰۱۲	۰/۱۳۰	۰/۰۰۵
خودشیفتگی ← احساس تنهایی	۰/۳۴۷	۰/۰۶۱	۰/۲۸۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم روابط موضوعی ← احساس تنهایی	۱/۴۳۳	۰/۲۲۱	۰/۴۱۴	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم کیفیت روابط والد/ فرزند ← احساس تنهایی	۰/۱۲۶	۰/۰۲۳	۰/۳۸۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم روابط موضوعی ← احساس تنهایی	۰/۶۲۸	۰/۱۱۷	۰/۱۸۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم کیفیت روابط والد/ فرزند ← احساس تنهایی	۰/۰۱۲	۰/۰۰۵	۰/۰۳۷	۰/۰۲۶
ضریب مسیر کل روابط موضوعی ← احساس تنهایی	۲/۰۶۱	۰/۲۳۶	۰/۵۹۶	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل کیفیت روابط والد/فرزند ← احساس تنهایی	۰/۱۳۸	۰/۰۲۴	۰/۴۱۹	۰/۰۰۱

شکل ۲- مدل ساختاری کل احساس تنهایی بر اساس کیفیت روابط والد- کودک، روابط موضوعی و خودشیفتگی

⁵ Comparative Fit Index

⁶ Root Mean Square Error of Approximation

¹ Chi-Square

² normed chi-square

³ Goodness Fit Index

⁴ Adjusted Goodness Fit Index

دفاع‌ها، تحریف تصویری مبتنی بر دو پاره‌سازی که از خصیصه‌های ساخت شخصیت مرزی است را موجب می‌شود (کالیگور و استرن، ۲۰۲۰). همچنین روابط آشفته والد-کودک که منجر به شکل‌گیری دفاع‌های نخستین در شخص می‌شود، وضعیت خودشیفتگی را بر اساس طیف ساخت شخصیت کرنبرگ ایجاد می‌کند.

دادستان، علی‌بخشی، پاک‌دامن (۲۰۰۸/۱۳۸۷) در پژوهش خود رابطه‌ی مثبت بین خودشیفتگی و استفاده از مکانیزم‌های ابتدایی و نوروپیک را نشان دادند. اگرچه افراد با ساخت شخصیت خودشیفته، از آزمون‌گری واقعیت خوبی برخوردارند، اما از سردگمی هویت رنج برده و از دفاع‌های نخستین استفاده می‌کنند (ارلینگز و همکاران، ۲۰۱۰). افراد با شخصیت خودشیفته از دفاع‌های آرمان‌سازی و بی‌ارزش‌سازی بیشترین استفاده را دارند. این دفاع‌ها مکمل هم عمل کرده و وقتی خویشتن را آرمان‌سازی می‌کنند، دیگران را بی‌ارزش می‌سازند و بر عکس (ویلیامز، ۲۰۱۱)^۱. کودک در مواجهه با مراقب ناامن، با پرداختن به سد دفاعی ارزنده‌سازی خود، سعی در ایجاد فضای امن درونی دارد. کوهات معتقد است خودشیفتگی ناشی از جبران یا دفاع ثانویه در نقصان‌های اکتسابی دوران کودکی که در ساختار روان‌شناختی خود به وجود آمده، شکل می‌گیرد و این نقصان‌ها به واسطه‌ی عدم حمایت دیگران مهم است (ست کلر^۲، ۲۰۰۰). در نتیجه‌ی سد دفاعی خودشیفتگی، اگر چه کارکرد مثبت کسب احساس امنیت از درون را دارد اما جداسازی خود از دنیای بیرونی و در نتیجه تنها افتادگی و احساس تنهایی از جمله کارکردهای منفی آن است. گارسیوروسکا و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود نشان دادند، رابطه‌ی بین خودشیفتگی با احساس تنهایی حاکی از آن است که افرادی با سطح بالایی از خودشیفتگی متخاصم بوده و از حمایت اجتماعی کم‌تری برخوردارند و در نتیجه احساس تنهایی بیشتری را تجربه می‌کنند. همسو با این مطالعه کارتر و داگلاس (۲۰۱۸) بر اساس مطالعه‌ی خود نتیجه گرفتند، خودشیفتگی به طور قابل توجهی سطح تنهایی ادراک شده را پیش‌بینی می‌کند. در تبیین شکل‌گیری روابط موضوعی نایمن که موجب بروز دفاع‌های ناپخته شده و ایجاد احساس تنهایی و افسردگی می‌کند، پژوهش دادگر و منیرپور (۲۰۲۰/۱۳۹۹) هم‌سو با این تبیین است. آن‌ها در مطالعه‌ی خود نشان دادند بین افسردگی با ابعاد روابط موضوعی (بیگانگی، دل‌بستگی نایمن، بی‌کفایتی اجتماعی، خود میان‌بینی) و ابعاد مکانیسم‌های دفاعی و بین روابط موضوعی (دل‌بستگی نایمن، بیگانگی) و مکانیسم‌های دفاعی رابطه‌ی معناداری وجود دارد. همچنین بین بعد

مدل ساختاری متغیرهای پژوهش در شکل ۲ مشاهده می‌شود، بر اساس مدل فوق، مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه برای متغیر احساس تنهایی برابر با ۰/۶۴ به دست آمده است. این یافته بیان‌گر آن است که کیفیت روابط والد-کودک، روابط موضوعی و خودشیفتگی ۶۴ درصد از واریانس احساس تنهایی را تبیین می‌کند. همچنین این مدل نشان می‌دهد که روابط موضوعی و کیفیت رابطه والد-کودک هم به شکل مستقیم و هم با میانجی‌گری خودشیفتگی احساس تنهایی را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف تبیین برآزش مدل ساختاری احساس تنهایی بر اساس کیفیت ارتباط والد-کودک و روابط موضوعی با میانجی‌گری خودشیفتگی در افراد با گرایش شخصیت مرزی انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد بین کیفیت روابط والد-کودک و روابط موضوعی به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق خودشیفتگی با احساس تنهایی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. بنابر نتایج این پژوهش، مدل فرض شده در آن از برآزش مطلوب برخوردار بوده و نشان می‌دهد، کیفیت روابط والد-کودک، روابط موضوعی از طریق خودشیفتگی ۶۴ درصد از واریانس احساس تنهایی را تبیین می‌کند. بنابرین به نظر می‌رسد، احساس تنهایی بر اساس مؤلفه‌ی درون‌فردی روابط موضوعی اولیه و مؤلفه‌ی بین‌فردی کیفیت ارتباط با والدین هم به طور مستقیم و هم با میانجی‌گری خودشیفتگی قابل تبیین است. یافته‌های پژوهش حاضر بر اساس دیدگاه نظریه‌پردازان روابط موضوعی که روابط اولیه (روابط والد-کودک) و بازنمایی آن در ذهن فرد (روابط موضوعی) را پایه‌گذار ارتباط با خود و جهان خارج (افراد دیگر) می‌دانند، قابل تبیین است. بنابر دیدگاه کرنبرگ (۱۹۹۵) عنصر مهم در شکل‌گیری تمام سطوح سازمان شخصیت (از آشفته تا سالم)، رابطه‌ی مادر-کودک است و رابطه‌ی موضوعی ناسالم، منجر به شکل‌های مختلف آسیب روانی از جمله اختلال شخصیت مرزی می‌شود. مراقب آشفته به لحاظ هیجانی (بی‌ثبات و نایمن)، احساس جدا افتادگی از موضوع عشق را در کودک ایجاد کرده و کودک خود را بی‌پناه در دنیای وحشت‌ناک می‌یابد. این وضعیت دفاع‌های ابتدایی از قبیل فرافکنی همانندسازی شده، کنترل همه‌توانی، انکار ابتدایی، نارزنده‌سازی و آرمانی‌سازی ابتدایی را فعال کرده و به کارگیری این

² St. Clare

¹ Mc-Williams

دارد. پژوهش رنجگر و همکاران (۲۰۱۹/۱۳۹۸) نیز بر تأثیر آموزش گروهی مبتنی بر روابط والد- کودک به مادران بر کاهش احساس تنهایی دختران کم‌شنوا اشاره دارد.

در یک جمع‌بندی کلی همان‌گونه که در مدل پژوهش حاضر رابطه‌ی مستقیم بین روابط موضوعی و رابطه‌ی والد- کودک بر احساس تنهایی را نشان داد به نظر می‌رسد، روابط آشفته‌ی موضوعی که حاکی از روابط والد- کودک آشفته‌ی درونی شده است، موجب پدیدآیی مکانیزم‌های دفاعی ناپخته شده و افراد با گرایش شخصیت مرزی با استفاده‌ی ناهشیار از این دفاع‌ها از طریق از دست دادن روابط خود احساس تنهایی را تجربه می‌کنند. همچنین دفاع‌های ناپخته که در شخصیت خودشیفته نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد، به نظر می‌رسد نتایج مدل پژوهش مبنی بر نقش میانجی خودشیفتگی را در افراد با گرایش مرزی به خوبی تبیین می‌نماید.

محدودیت‌های پژوهش

- از لحاظ روش‌شناختی، محدود بودن پژوهش به شهر قم و جمعیت بالینی، تعمیم‌پذیری نتایج را با مشکل مواجه می‌کند.
- همچنین نمونه‌گیری این پژوهش که به صورت هدفمند انجام شده، استفاده از نتایج را برای سایر افراد جامعه، در طیف ساختار مرزی با محدودیت مواجه می‌کند.
- پرسش‌نامه‌های استفاده شده به لحاظ تعداد گویه‌ها طولانی بودند که موجب کاهش دقت و امتناع از همکاری پاسخ‌گویان می‌شد.
- پژوهش حاضر به صورت مقطعی انجام شده است که به لحاظ عدم کنترل عوامل مداخله‌گر یکی از محدودیت‌های پژوهش است.
- مدل‌سازی انجام شده در این پژوهش از نوع ایستا است که می‌توان به‌عنوان محدودیت پژوهش در نظر گرفت.
- اپیدمی بیماری کرونا در مقطع زمانی انجام پژوهش نیز یکی از محدودیت‌های پژوهش است.

پیشنهاد برای مطالعات آینده

- به جهت امکان تعمیم‌پذیری نتایج پژوهش، مناسب است بر روی جمعیت وسیع از کل کشور انجام شود.
- انجام نمونه‌گیری به صورت تصادفی می‌تواند، تعمیم نتایج را در طیف سازمان شخصیت مرزی را مورد ارزیابی قرار دهد.

دلبستگی ناایمن روابط موضوعی و ابعاد مکانیسم‌های دفاعی؛ بین بُعد بیگانگی روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی ناپخته و نوروتیک؛ بین بُعد بی‌کفایتی اجتماعی روابط موضوعی و ابعاد مکانیسم‌های دفاعی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج تحلیل مسیر و برازش مدل پژوهش آن‌ها نشان داد عامل دلبستگی ناایمن مهم‌ترین تبیین‌کننده‌ی افسردگی و مکانیسم‌های دفاعی ناپخته است (دادگر، منیرپور، ۲۰۲۰/۱۳۹۹).

در تبیین ارتباط والد- کودک و شکل‌گیری سبک‌های دفاعی ناپخته از دیدگاه روان‌تحلیلی، پژوهش ونوردن و همکاران (۲۰۱۷/۱۳۹۶) که بر نقش روابط درون خانواده و مرزهای نامناسب بین والد- فرزند در شکل‌گیری یا تشدید صفات مرزی تأکید داشتند، هم‌سو با نتایج پژوهش حاضر است. به طور کلی سبک فرزندپروری و شیوه‌ی تعاملات افراد در درون خانواده در شکل‌گیری اختلالات روانی تأثیر بسزایی دارد چنان که نتایج تحقیقات زیادی بر ارتباط بین اختلالات شخصیت و شیوه‌ی ارتباط والد- کودک تأکید دارند (لالیک و همکاران، ۲۰۱۳) بی‌ثباتی ناشی از ارتباط آشفته‌ی کودک و مراقبین اولیه که منجر به شکل‌گیری و بهره‌گیری از دفاع‌های ناپخته می‌شود، روابط بین فردی او را به مخاطره انداخته و احساس تنهایی را موجب می‌شود. در افراد با ساخت شخصیت مرزی، افسردگی درون‌فکنانه ناشی از دست‌دادن تحسین و توجه موضوع، موجب ترس از طرد شده و فرد به صورت ناهشیار به طرد افراد مهم به شکل پیش‌دستانه اقدام می‌کند که در نتیجه احساس تنهایی را موجب می‌شود. فریود اشتغال ذهنی افراطی بیماران راجع به خصلت‌های نیک و بدشان را بازتابی از یک فرام‌سخت‌گیر^۱ می‌داند که بازتابی از سبک والدگری سخت‌گیرانه و نالرزنده‌ساز والدین است. از آن‌جا که رابطه‌ی والد- کودک، نخستین معرف دنیای ارتباطات کودک است، کیفیت آن در ایجاد امنیت و عشق نقش اساسی دارد و شامل ترکیبی از رفتارها، احساسات و انتظاراتی است که در رابطه‌ی بین والدین و فرزند درونی می‌شود (کارنس- هالت، ۲۰۱۲). نقش ارتباط والد- کودک در کاهش افسردگی و احساس تنهایی در مطالعات گیو و همکاران (۲۰۱۵) و ای و آرشات (۲۰۱۷) تأکید شده است و هم‌سو با نتیجه‌ی مطالعه‌ی کلانترهمزی و کانی سانانی (۲۰۱۵/۱۳۹۴) است که نشان می‌دهد، بین نگرش نوجوان به پدر و احساس تنهایی رابطه‌ی مثبت معنی‌دار وجود دارد و هر چه نگرش نوجوان نسبت به پدر منفی‌تر باشد، احساس تنهایی بیشتری تجربه می‌شود. صرامی فروشانی و رضایی جمالویی (۲۰۱۹/۱۳۹۸) بر اساس مطالعه خود گزارش کردند، بین روابط والد- فرزند و احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی رابطه وجود

^۱ - harsh superego

- بر اساس نتایج این مطالعه رویکرد روان‌کاوی به‌ویژه درمان مبتنی بر روابط موضوعی نقش بسزایی در درمان و کمک به بهزیستی افراد با گرایش شخصیت مرزی خواهد داشت که می‌تواند در راستای رفتاردرمانی دیالکتیک به‌عنوان یک رویکرد قدرتمند که عناصر درمان تحلیلی و شناختی- رفتاری را با یکدیگر تلفیق می‌کند، مورد توجه درمان‌گران تحلیلی قرار گیرد.

یافته‌های این مطالعه نقش هم‌زمان و هم‌راستای روابط والد- کودک در احساس تنهایی افراد با گرایش مرزی را در کودکی برجسته می‌کند.

موازن اخلاقی

به منظور رعایت اصول اخلاق پژوهش، ابتدای پرسش‌نامه‌ها فرم رضایت پاسخ‌گویان با تأکید بر محرمانه بودن اطلاعات، اختیار در انصراف از ادامه‌ی همکاری درج شد. بر این اساس پژوهش حاضر موفق به کسب کد اخلاق به شماره‌ی IR.IAU.QOM.REC.1399.044 شده است.

- استفاده از پرسش‌نامه‌های کوتاه‌تر مشکل انگیزشی پاسخ‌گویان در همکاری پژوهش را بهبود می‌بخشد.

- انجام پژوهش به صورت طولی خواهد توانست نقش عوامل مداخله‌گر را کاهش دهد و در نتیجه به اعتبار نتایج بهبود بخشد.

- مدل‌سازی داینامیک در مورد متغیرهای پژوهش خواهد توانست به تبیین رابطه‌ی متغیرها کمک کند تا بتوان تأثیر هر کدام بر یکدیگر را در طول زمان نمایان کند.

پیشنهادات کاربردی

- نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد بیش از نیمی از روابط موضوعی و احساس تنهایی به واسطه‌ی خودشیفتگی تبیین می‌شود؛ بنابراین به درمان‌گران کمک می‌کند درک صحیح‌تری از سبب‌شناسی احساس تنهایی و اختلالات مرتبط با آن داشته باشند.

- توجه به آموزش والدین از لحاظ پیشگیری از ابتلاء افراد جامعه به مشکلات روان‌شناختی مرتبط با احساس تنهایی، یک روش مفید و اقتصادی برای کاهش هزینه‌های مادی و معنوی اختلالات در جامعه است.

قدردانی: بر خود لازم می‌دانم از همکاران روان‌شناس در مراکز مشاوره‌ی شهر قم که در جمع‌آوری اطلاعات یاری رساندند، همچنین از آقای دکتر آقاپوسفی و آقای دکتر تقی‌لو که در روند تجزیه و تحلیل داده‌ها از راهنمایی دریغ نکردند، تشکر نمایم.

تعارض منافع: این مقاله بر اساس رساله‌ی دانشجویی در مقطع دکتری روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم است و نویسندگان اظهار می‌دارند، هیچ‌گونه تعارض منافعی در مورد این مقاله وجود ندارد.

حامی مالی: این مقاله فاقد حامی مالی بوده است.

References

- Al Behbahani, Marjan; Mohammadi, Noorullah. (1386.s.c/2007). Investigating the psychometric properties of Cronberg's personality list. *Journal of Psychology*. 2 (42). 197-185. In Persian.
- Asher, S. R., Hymel, S., & Renshaw, P. D. (1984). Loneliness in children. *Child development*, 1456-1464.
- Ayhan, A. B., & Beyazit, U. (2021). The Associations between Loneliness and Self-Esteem in Children and Neglectful Behaviors of their Parents. *Child Indicators Research*, 1-17.
- Bell, M. D. (1995). Bell object relations and reality testing inventory (BORRTI) manual. *Los Angeles: Western Psychological Services*.
- Carnes-Holt, K. (2012). Child-parent relationship therapy for adoptive families. *The Family Journal*, 20(4), 419-426.
- Caligor, E., & Stern, B. L. (2020). Diagnosis, classification, and assessment of narcissistic personality disorder within the framework of object relations theory. *Journal of personality*
- Carter, G. L., & Douglass, M. D. (2018). The aging narcissist: just a myth? Narcissism moderates the age-loneliness relationship in older age. *Frontiers in psychology*, 9, 1254.
- Dadgar, Zahra; Munirpour, Nader. (1399. s.c /2020). Structural equations of depression based on thematic relationships and defense mechanisms. *Sixth International Conference on School Psychology*. In Persian.
- Dadsetan, Parirokh; Ali Bakhshi, Seyedeh Zahra; Pakudaman, Shahla. (1387. s.c /2008). Defense Mechanism Styles in Self-Friendly Personality Types: A Fundamental Correlation. *Journal of Transformational Psychology*. Volume 5 (18). In Persian.
- Ee, A. C., & Arshat, Z. (2017). Parent-child relationship and depression among adolescents in Selangor, Malaysia. *International Journal of*

- Humanities and Social Science Invention*, 6(10), 61-65.
- Eurelings-Bontekoe, E. H., Luyten, P., IJssennagger, M., van Vreeswijk, M., & Koelen, J. (2010). Relationship between personality organization and Young's cognitive model of personality pathology. *Personality and Individual Differences*, 49(3), 198-203.
- Gasiorowska, W., Sioch, M., & Żemojtel-Piotrowska, M. A. (2021). Narcissism, social support, and loneliness during the pandemic. *Personality and Individual Differences*, 181, 111002.
- Gholami, Farideh; Bagholi, Hossein; Barzegar, Majid; Cyrus Nia, Maryam. (1399.S.C/2020). Provide a causal model to explain borderline personality disorder. *Psychological methods and models*. 11 (41). 140-113. In Persian.
- Ghorbani, Nima; Watson, Paul J. (1385. s.c /2006). A study of unhealthy narcissism in a sample of Iranian and American students. *Contemporary Psychology*. 1 (1). 28-20. In Persian.
- Guo, J., Ren, X., Wang, X., Qu, Z., Zhou, Q., Ran, C., & Hu, J. (2015). Depression among migrant and left-behind children in China in relation to the quality of parent-child and teacher-child relationships. *PLoS One*, 10(12), e0145606.
- Hudson, J. L., & Rapee, R. M. (2001). Parent-child interactions and anxiety disorders: An observational study. *Behaviour research and therapy*, 39(12), 1411-1427.
- Hossein Khanzadeh, A., Ahangar Qurbani, Z., Behzadfar, F., Sayednouri, S.Z., Taher, M. (1399.s.c/2019). *The relationship between the child's attitude towards parents and the degree of tendency to communicate with the opposite sex and the level of compromise in adolescent girls*. School psychology. 1(33). 29-7. In Persian.
- Hossein Chari, M., Khayer, M. (1381.s.c/2011). *Investigating the effectiveness of a scale to measure the feeling of loneliness in middle school students*. *Journal of social and human sciences of Shiraz University*. 19(1). 59-46. In Persian.
- Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., Baker, M., Harris, T., & Stephenson, D. (2015). Loneliness and social isolation as risk factors for mortality: a meta-analytic review. *Perspectives on psychological science*, 10(2), 227-237.
- Jong Gierveld, J., Van Tilburg, T. G., & Friedman, H. S. (2016). Social isolation and loneliness. *Encyclopedia of mental health*, 4(2), 175-178.
- Kalantarhormozi, Atosa; Kani Sanani, Evin. (1394.S.C/2015). Investigating the relationship between adolescents' attitudes toward fathers and loneliness. *Culture of counseling and psychotherapy*. 6 (23). 67-45. In Persian.
- Kernberg, O. F., & Clarkin, J. F. (1995). The inventory of personality organization. *White Plains, NY: The New York Hospital-Cornell Medical Center*.
- Kernberg, O. F. (2006) *The coming changes in psychoanalytic education*. The international of psychoanalysis. Vol: 87 (1650-1673).
- Kernberg, O. F., & Yeomans, F. E. (2013). Borderline personality disorder, bipolar disorder, depression, attention deficit/hyperactivity disorder, and narcissistic personality disorder: practical differential diagnosis. *Bulletin of the Menninger clinic*, 77(1), 1-22.
- Laulik, S., Chou, S., Browne, K. D., & Allam, J. (2013). The link between personality disorder and parenting behaviors: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 18(6), 644-655.
- Margolis, H. D., & Thomas, V. A. (1980). *The measurement of narcissism in adolescents with and without behavioral and emotional disabilities*. Unpublished master's thesis. United States International University, San Diego, CA.
- Monajem, A., Munirpur, N., Mirzahosseini, H. (1397.s.c/2017). *Structural relationships of personality organization, defense mechanisms, and thematic relationships with eating disorders*. Clinical Psychology. 10(2). 1-14. In Persian.
- Mc-Williams, Nancy. (2011). *Psychoanalytic Diagnosis: Understanding personality Structure in the clinical Process*, 2nd ed. The Guilford Press.
- Pepping, C. A., Davis, P. J., O'Donovan, A., & Pal, J. (2015). Individual differences in self-compassion: The role of attachment and experiences of parenting in childhood. *Self and Identity*, 14(1), 104-117.
- Ranjgar, Parisa; Shafiabadi, Abdullah; Shariatmadar, Asia. (1398. s.c /2019). The effect of group education based on parent-child relationship therapy to mothers on reducing loneliness in deaf girls. *The gift of knowledge*. 6 (137). 1179-1165. In Persian.
- Rezaei, Nasim; Ghaderi, Farzad; Akrami, Nahid. (1399. s.c /2020). The Relationship between Self-Sufficiency, Self-Value, and Perceived Social Support with Symptoms of Women's Borderline Personality Disorder: The mediating role of feelings of loneliness and hopelessness. *Psychological studies*. 16 (3). 74-57. In Persian.
- Sadock, Benjamin; Sadock, Virginia; Rise, Pedro. (2021). *Complete Kaplan-Zadok Psychiatric Reference (Examination and Diagnosis in Psychiatry)*. Translated by Farhad Shamloo, Mahnaz Majidi and Faezeh Zahedian (1400. s.c /2021). First Edition. Tehran: Ibn Sina.
- Sadeghzadeh, Marzieh; Dates, Farhad; Esfandiari, Maryam. (1399. s.c /2020). An Analysis of a Model for Explaining the Feelings of Loneliness of Male and Female Students Based on the Dark Triple Traits of Personality: A Study of the Mediating Role of Love Styles. Practical advice. 10 (1). 112-89. In Persian.

- Sarami Foroushani, Razieh; Rezaei Jamaloui, Hassan. (1398. s.c /2019). Investigating the relationship between social loneliness and parent-child relationships and religious orientation in female adolescents. Third National Conference on Psychology, Education and Lifestyle. Qazvin .In Persian.
- Shen, C. C., Hu, L. Y., & Hu, Y. H. (2017). *Comorbidity study of borderline personality disorder: applying association rule mining to the Taiwan national health insurance research database. BMC medical informatics and decision making, 17*(1), 8.
- Sommerfeld, E., & Shechory Bitton, M. (2020). Rejection sensitivity, self-compassion, and aggressive behavior: The role of borderline features as a mediator. *Frontiers in psychology, 11*, 44.
- St.Clare, Michael. (2000) *Object Relationships and Self Psychology*. Translated by Alireza Tahmasb and Hamed Ali Aghaei. (1398.S.C/2019). Seventh edition. Tehran: Ney Publishing.
- Vardy, Y., Day, N. J., & Grenyer, B. F. (2019). Development and validation of an experience of time alone scale for borderline personality disorder. *Plos one, 14*(5), e0217350.
- Vanwoerden, S., Kalpakci, A., & Sharp, C. (2017). The relations between inadequate parent-child boundaries and borderline personality disorder in adolescence. *Psychiatry research, 257*, 462-471.
- Vellymalay, S. K. N. (2010). Loneliness and social dissatisfaction among preschool children. *Canadian Social Science, 6*(4), 167-174.
- Zarei, Giti; Rahimian Booger, Ishaq; Moazedian, Amina; Jahan, Ali. (1399. s.c /2020). Improving Borderline Personality Disorder at Different Transmission Periods: A Case Report. *Journal of Medical Science Studies. 31* (4). 266-255. In Persian.
- Zabeti, Atieh Sadat; Jafari, Sedigheh. (1397. s.c /2018). Structural pattern of parenting styles, early maladaptive schemas, and adolescent narcissism. *Applied Psychology. 2* (46). 302-285. In Persian.

